

групі присутні особи з високим рівнем витривалості до розумових навантажень.

Список літератури

1. Воскобойнікова Г. Л. Концепція комплексної оцінки адаптаційних можливостей у формуванні і збереженні індивідуального здоров'я людини. "Наука і освіта". №8, 2014. С. 35-39.
2. Дерка Т.Г., Туманова В.М., Бистра І.І., Гацко О.В. Оцінка адаптаційного потенціалу серцево-судинної системи студентів I курсу. *Journal «ScienceRise: Pedagogical Education»*, №10(18), 2017. С.13-17.
3. Леонтьєва Зоряна. Розрахунок адаптаційного потенціалу, оцінка адаптаційних можливостей організму і рівнів здоров'я студентів Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького. Праці НТШ *Медичні науки. Оригінальні дослідження: клінічні науки* . 2017. Т XLVII. С. 64-70.
4. Чернявська Л.І., Криницька І.Я., Мялюк О.П. Стан здоров'я студентів, проблеми та шляхи їх вирішення. *Медсестринство*. 2017. №1. С. 24–27.

УДК 37.016

**ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ АНАЛОГІЇ ПІД ЧАС
ВИВЧЕННЯ ЖИВОЇ ПРИРОДИ ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ
ЯКОСТІ ОСВІТИ**

Степанюк А.В.¹, Бак В.Ф.², Богайчук Р.В.³, Сарабуна І. Б.¹

¹Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

²Навчально-виховний комплекс № 11, м. Бахмут, Донецька
обл.

³ЗОШ І-ІІІ ст. № 24, м. Тернопіль

E-mail: alstep@tnpu.edu.ua, vikazarechnaya@gmail.com,
r.bogaichuk@gmail.com

Сучасний освітньо-виховний простір української школи в умовах євроінтеграції та воєнного стану потребує

переосмислення змісту та процесу навчання і виховання відповідно до очікувань, які диктує світове і вітчизняне суспільство. Особливо значимою проблемою стає доступність навчального матеріалу для сприйняття. Досвід педагогічної діяльності дозволив нам припустити, що значний вплив на вирішення цієї проблеми має використання методу аналогії.

Досліджуючи аналогію, як засіб вивчення нового матеріалу, ми дійшли висновку, що 84,3% вчителів звертаються до аналогії, але при цьому, як правило, використовують метафори або звичайні порівняння (79,6%). Незважаючи на ефективність методу аналогії в навчальному процесі, вчителі не у повній мірі використовують метод аналогії з причини того, що не володіють методикою навчання учнів з використанням цього методу, а також недостатнім забезпеченням дидактико-методичною літературою щодо змістового та діяльнісного компонентів організації навчальної діяльності вчителя та навчально-пізнавальної діяльності школярів за допомогою використання методу аналогії. Таким чином, проведений аналіз літературних джерел, практики роботи закладів загальної середньої освіти та особистий педагогічний досвід засвідчує, що використання методу аналогії в організації навчально-виховного процесу в умовах сучасної школи в умовах сьогодення ще є недостатньо розробленим напрямком в дидактиці. Тому, **метою** нашої роботи є дослідження можливостей застосуванні аналогії в процесі вивчення живої природи та розробці критеріїв ефективності запропонованої методики на підвищення якості освітнього процесу.

Проблема застосування методу аналогії на шкільному уроці найбільш повно розроблена вітчизняною дослідницею С. П. Бондарь [1]. У працях вітчизняних та зарубіжних науковців [2,5,6,7] встановлено, що метод аналогії заслуговує на увагу з таких причин: аналогія особлива форма думки, в результаті якої інформація одного складного об'єкту (моделі) переноситься на інший (оригінал); аналогію доцільно використовувати на різних етапах процесу навчання: при повторенні матеріалу, для встановлення зв'язків між різними темами курсу, при знаходженні вирішення деяких задач; застосування аналогій у навчанні розвиває творчі здібності вихованців, а ступінь

оволодіння аналогією характеризує рівень творчого розвитку особистості; людина з перших кроків пізнання світу, а також в процесі навчання, стихійно користуються аналогією; привчає і організовує до дослідницької діяльності; полегшує засвоєння навчального матеріалу і дозволяє здійснити уявне перенесення певної системи знань, умінь і навичок з відомого об'єкту на невідомий; стимулює навчально-пізнавальну діяльність; висновки за аналогією дозволяють зменшити ступінь схематизації й ідеалізації дійсності і навчають вихованців проводити, на відміну від логічних умовиводів, ще й раціональні умовиводи; стимулює появу нових асоціацій, які сприяють поглибленому, більш свідомому розумінні матеріалу, якісному оновленню знань; стимулює процес систематизації знань і раціональному їх запам'ятовуванню.

Проведений аналіз підручників з вивчення природничих наук в старшій школі дозволив нам зробити висновок, що найбільш повно аналогію як метод навчання, який передбачає інтеграцію наскрізних змістових ліній природничої освіти з біосферними цінностями, що надає викладанню етичного спрямування і стверджує нові сенси в природничій освіті використано у підручнику Бак В.Ф. [3]. За ним з 2020 року викладається курс в музичному коледжі Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки.

Результати проведено дослідження дозволяють стверджувати, що використання методу аналогії в освітньому процесі можна тлумачити як ефективний засіб впровадження Концепції Нової української школи, Української Хартії вільної людини [4]. Підвищення якості освіти, вдосконалення освітнього процесу спостерігається за такими показниками, як: етичне спрямування і утвердження нових сенсів в природничій освіті; інтеграція знань про живу природу з біосферними цінностями; розвиток пізнавальної активності та самостійності здобувачів освіти; доступність сприйняття навчального матеріалу. Отже, можна констатувати, що застосування методу аналогії як засобу засвоєння знань про живу природу здобувачами освіти є однією з актуальних і недостатньо розроблених проблем, вирішення якої тісно пов'язане з подальшим удосконаленням процесу підвищення якості освіти. Саме розробка змістового наповнення

(контенту) використання методу аналогії в процесі вивчення інтегрованих предметів природничої галузі стане нашими подальшими науковими розвідками.

Список літератури

1. Бондарь С. Ф. Дидактические основы применения аналогии на уроке : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук. Киев, 1975. 23 с.
2. Бак В. Ф., Данюк М. І., Степанюк А. В. Висвітлення тенденцій інтеграції природничих наук та етики в змісті біологічної освіти старшокласників: монографія. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2015. 216 с.
3. Природничі науки. Інтегрований природничий курс / укладачка В. Ф. Бак. Дніпро: ТОВ «Домінанта Прінт». Всеукраїнська культурно-освітня Асоціація гуманної педагогіки. Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки, 2020. 155 с.
4. Українська Хартія вільної людини. [Online resource]: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?Z21ID=&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=ukrajinska_khartija_vilnoji_lju_dynu
5. Hall R.P. Computational approaches to analogical reasoning: A comparative analysis. 1989. No 39(1). P. 39–120.
6. Kedar-Cabelli S.T. Analogy / S.T. Kedar-Cabelli // From a Unified perspective
7. Hellman, 1988.
8. Wolstencroft J. Restructing, reminding and repair: What's missing from models of analogy. 1989. AICOM. No 2(2). P. 58–71.